

Základní škola a Mateřská škola
pro sluchově postižené a vady řeči,
Ostrava-Poruba,
příspěvková organizace

Minimální preventivní program pro MŠ

Zpracoval: Mgr. Dana Škorpíková – zástupce ředitele pro MŠ

Schválil: Mgr. Bohumil Vaněk – ředitel školy

Garant programu: Mgr. Dana Škorpíková – zástupce ředitele pro MŠ

Za naplňování minimálního preventivního programu a zajišťování preventivních aktivit zodpovídají všichni pedagogičtí pracovníci MŠ

Platnost dokumentu: na dobu neurčitou, aktualizován dle potřeby vždy k 1.9. nového školního roku

Projednáno na pedagogické radě: dne 20.8.2025

Obsah:

- 1. Charakteristika programu**
- 2. Charakteristika mateřské školy**
- 3. Analýza výchozí situace**
- 4. Cíle minimálního preventivního programu**
- 5. Oblasti prevence – rizika a preventivní opatření**
- 6. Realizace prevence**
- 7. Role pedagogických pracovníků**
- 8. Spolupráce s rodiči**
- 9. Spolupráce s odborníky**
- 10. Vyhodnocení preventivního programu**
- 11. Závěr**

1. Charakteristika programu

Minimální preventivní program mateřské školy je zaměřen na podporu zdravého psychosociálního vývoje dětí, prevenci rizikového chování a vytváření bezpečného, přátelského a podnětného prostředí.

Mezi obecná rizika v kolektivu mateřské školy patří také vznik negativních vztahových vzorců mezi dětmi, projevy vylučování z kolektivu, nerespektování hranic druhých, zvýšená konfliktnost, napodobování nevhodných vzorců chování a obtíže s přijetím odlišnosti. Včasná identifikace těchto rizik je klíčová pro prevenci jejich dalšího rozvoje v pozdějším věku.

Minimální preventivní program mateřské školy tedy systematicky podporuje rozvoj klíčových kompetencí dle RVP PV, přispívá k vytváření bezpečného a podnětného prostředí a působí preventivně proti vzniku rizikového chování již v raném věku dítěte.

Prevence je realizována **nenásilnou, přirozenou formou**, především prostřednictvím každodenních činností, her a vzorového chování dospělých.

Program vychází z věkových a individuálních potřeb dětí předškolního věku a respektuje jejich vývojová specifika.

2. Charakteristika mateřské školy

Jsmo speciální mateřská škola s dlouholetou tradicí v péči o děti se sluchovým postižením a závažnými vadami řeči.

Mateřská škola vzdělává děti v předškolním věku s různorodým sociálním, rodinným i vývojovým zázemím. V současné době se v mateřské škole vzdělávají také děti s přidruženými vadami (porucha autistického spektra, tělesná postižení, poruchy chování, mentální retardace).

Kapacita mateřské školy je 27 dětí, které se vzdělávají ve 3 třídách.

3. Analýza výchozí situace

Při definování preventivních opatření vycházíme z aktuálního stavu naší mateřské školy a z demografického složení dětského kolektivu. Analýza identifikovala následující klíčové charakteristiky:

Heterogenní složení kolektivu: Naše MŠ integruje děti s různorodými individuálními potřebami, což vyžaduje diferencovaný a flexibilní přístup k prevenci.

Přítomnost dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP): Část dětí vykazuje specifické nároky na podporu, které často souvisejí s vyšší mírou frustrace, citlivosti na změny nebo potížemi v sociální interakci, což může být spouštěčem agresivního chování nebo naopak zvýšeného ohrožení.

Sociální znevýhodnění: V kolektivu jsou zastoupeny také děti ze sociálně znevýhodněného prostředí. Tyto děti mohou přinášet modely chování naučené z domova, mít omezené komunikační dovednosti pro řešení konfliktů a často vyžadují intenzivnější podporu při adaptaci na školní pravidla.

Identifikovaná rizika poruch chování (např. ADHD, poruchy autistického spektra): U některých dětí byla diagnostikována nebo doporučena k diagnostice rizika poruch chování. Tito jedinci mají často potíže s impulzivitou, sebeovládáním a předvídaním důsledků svého jednání, což zvyšuje pravděpodobnost rizikových situací a úrazů.

U dětí:

- **ze sociálně znevýhodněných rodin** se častěji objevují rizika spojená s nedostatečnou podporou ze strany rodiny, nestabilním rodinným prostředím a omezenými podněty pro zdravý vývoj dítěte. Mezi rizikové projevy patří zejména oslabené sociální a komunikační dovednosti, potíže s dodržováním pravidel, nízká míra sebeovládání, zvýšená impulzivita, obtíže při zvládání emocí, pasivita nebo naopak agresivní projevy chování. U některých dětí pozorujeme zanedbanou sebeobsluhu, nepravidelnou docházku a adaptační obtíže.
- **s riziky poruch chování** se již objevují projevy jako fyzická či verbální agrese, vzdorovité chování, odmítání autority, nerespektování nastavených pravidel, narušené vztahy s vrstevníky, nízká frustrační tolerance a obtíže v řešení konfliktů. Tyto projevy pak často negativně ovlivňují klima třídy a bezpečí ostatních dětí.
- **se speciálními vzdělávacími potřebami** jsou zvýšená rizika sociální izolace, nepochopení ze strany vrstevníků a frustrace z neúspěchu. Rizikem je rovněž vznik nežádoucích forem chování v důsledku komunikačních bariér, senzorické přecitlivělosti, oslabené schopnosti adaptace na změny a obtíží v sebeřízení.

Na základě výše uvedených skutečností je nezbytné systematicky realizovat preventivní program minimalizace rizikového chování, zaměřený na rozvoj sociálních a emočních dovedností dětí, podporu pozitivních vztahů, posilování sebedůvěry, schopnosti spolupráce, respektování pravidel a vytváření bezpečného, podnětného a předvídatelného prostředí. Nedílnou součástí prevence je také úzká spolupráce s rodinami a odbornými institucemi.

4. Cíle minimálního preventivního programu

Hlavní cíle:

- vytvářet **bezpečné a podporující prostředí** pro všechny děti
- rozvíjet **sociální dovednosti**, empatii a spolupráci
- posilovat **pozitivní sebepojetí a sebedůvěru dítěte**
- podporovat **zdravý životní styl**
- vést děti k **dodržování pravidel a ohleduplnému chování**

Dílčí cíle:

- předcházet vzniku agresivního chování
- rozvíjet schopnost řešit konflikty nenásilnou cestou
- učit děti rozpoznávat nebezpečné situace
- podporovat otevřenou komunikaci mezi dětmi, pedagogy a rodiči

Dlouhodobé cíle:

Oblast prevence	Dlouhodobý cíl
	Mateřská škola:
Podpora zdravého životního stylu	• usiluje o rozvoj zdravých pohybových, hygienických a stravovacích návyků dětí a podporuje pozitivní vztah ke zdraví.
Emoční stabilita a duševní pohoda	• vytváří bezpečné, klidné a podnětné prostředí podporující emoční pohodu, zdravé sebevědomí a schopnost vyjadřovat pocity.
Prevence rizikového chování	• vede děti k respektování pravidel, ohleduplnému chování, spolupráci a nenásilnému řešení konfliktů.
Prevence úrazů a rizikových situací	• rozvíjí povědomí dětí o bezpečném chování při hře, pohybu a v běžných životních situacích.
Digitální technologie	• seznamuje děti přiměřeně věku se zásadami bezpečného užívání digitálních technologií a podporuje vyvážené trávení volného času.
Sociální izolace a multikulturní výchova	• podporuje inkluzivní prostředí, toleranci, respekt k odlišnostem a pozitivní vztahy mezi dětmi.
Prevence předcházení školní neúspěšnosti	• podporuje tzv.: fungující trojúhelník: dítě – rodina – mateřská škola • zajišťuje, aby pedagogové v MŠ běžně používali podpůrná opatření (např. IVP.), která vyrovnávají startovní pozici dětí se znevýhodněním. • usiluje o to, aby vzdělávání pro dítě nepředstavovalo hrozbu, ale přirozený prostor pro seberealizaci, čímž se minimalizuje riziko pozdějšího vyloučení ze vzdělávacího proudu nebo následně trhu práce.

5. Oblasti prevence – rizika a preventivní opatření

Podpora zdravého životního stylu (fyzické zdraví)	
Riziko	Preventivní opatření
Úrazy při hrách a pohybových aktivitách	Pravidelná kontrola prostředí, bezpečné herní prvky, poučení dětí o bezpečném chování Dodržování zásad bezpečnosti při konkrétních venkovních i vnitřních pohybových aktivitách
Nedostatek pohybu	Zařazování každodenních pohybových aktivit, pobyt venku, pohybové aktivity zařazené do běžného režimu dne Zařazení dechových cvičení a jednoduchých jógových pozic pro rozvoj vědomého ovládání těla.

	Rozvíjení hrubé i jemné motoriky
Šíření infekčních onemocnění	Dodržování hygienických návyků (mytí rukou, větrání), sledování zdravotního stavu dětí
Potravinové alergie a nevhodná strava	Evidence alergií, spolupráce s jídelnou a rodiči Dbát na vyvážené stravování (spolupráce s jídelnou) Důraz na čerstvé sezónní suroviny, luštěniny a snižování obsahu soli a přidaného cukru Děti mají po celý den samoobslužný pitný režim - přístup k neslazené vodě nebo neslazeným čajům v dosahu své výšky
Nesprávné držení těla	Střídání činností, správné sezení, zařazování zdravotních cvičení Krátké pohybové chvilky protažení mezi řízenými činnostmi pro obnovu soustředění, správného sezení aj.

Podpora emoční stability a duševní pohody	
Riziko	Preventivní opatření
Stres z odloučení od rodičů, úzkostné stavy, chronický pláč	Adaptace na míru - respektování individuálních potřeb dítěte při vstupu do MŠ (možnost přítomnosti rodiče, oblíbená hračka) Rituály při loučení s rodičem Vytváření bezpečného klimatu Pravidelné ranní kruhy pro sdílení pocitů a budování vztahů v kolektivu.
Respektující komunikace	Pedagogové využívají principy Respektovat a být respektován – komunikace bez trestů a odměn, zaměřená na přirozené důsledky
Emoční nestabilita – neschopnost dítěte regulovat afekt (vzteky, záchvaty lítosti)	Zařazení prvků všímavosti pro děti; práce s „emočními kartami“ pro pojmenování pocitů; Místo ve třídě, kde budou pomůcky pro uklidnění (např. antistresové míčky, sluchátka potlačující hluk, zátěžová deka nebo lahvičky s vůní, difuzér)
Duševní zdraví personálu Syndrom vyhoření přenášející se na děti	Dle potřeby - případné supervize, metodické vedení Zajištění podmínek pro relaxaci učitele se zaměřením na psychohygienu „Stabilní učitel je zárukou stabilního dítěte“

Prevence rizikového chování (agresivita, nerespektování pravidel, nevhodné chování mezi dětmi)	
Riziko	Preventivní opatření
Fyzická a verbální agresivita Agresivní chování vůči sobě nebo ostatním Šikana	Působit preventivně, proti vzniku nežádoucího chování prostřednictvím jasných a srozumitelných pravidel třídy Včasné sledování v kolektivu, okamžité řešení rizik nežádoucího chování Pozitivní posilování žádoucího chování Okamžití řešení konfliktů přiměřeně věku dětí Vytvoření klidové zóny např. místnosti nebo relaxačního koutku, kam je možnost se stáhnout při prvních známkách napětí
Vyčleňování dětí z kolektivu	Rozvoj sociálních dovedností – spolupráce, empatie, pomoc
Nerespektování pravidel soužití	Vést děti k dodržování dohodnutých pravidel, k odpovědnému chování a k ochraně vlastního zdraví i bezpečí druhých Jasně nastavená pravidla a denní režim

Prevence úrazů a rizikových situací (hra, dopravní výchova, obecná bezpečnost)	
Riziko	Preventivní opatření
Bezpečnost při hře a sportu	
Rizika úrazu při pohybových a sportovních aktivitách	Pravidelná revize hřišť, herních prvků a sportovního náčiní Důsledné používání přileb a chráničů. Je důležité vysvětlovat „proč“, aby děti pomůcky přijaly za své. Stanovit jasná pravidla pro „kontaktní hry“ Vysvětlovat, co je ještě hra a co už je nebezpečné chování (např. zákaz strkání na průlezkách).
Dopravní výchova (bezpečný pohyb v provozu)	
Neznalost pravidel silničního provozu	Pravidelné zařazování dopravní výchovy formou her a praktických ukázek
Rizikové chování při vycházkách	Stanovení pravidel chování, dostatečný dohled pedagogů
Neopatrnost při přecházení vozovky	Praktický nácvik přecházení, využívání přechodů pro chodce
Nedostatečná viditelnost dětí	Základní pravidlo „Vidět a být viděn“ – nošení reflexní vesty a reflexních prvků
Podcenění dohledu u komunikací	Zvýšený dohled dospělých osob, jasné rozdělení rolí při vycházkách Apel i na rodiče

Předcházení rizikovým situacím - obecná bezpečnost	
Kontakt s cizími lidmi	Učení pravidla „Nikam s nikým nechodím, nic si od nikoho neberu bez svolení rodičů“.
Manipulace s nebezpečnými předměty	Jasně vymezení věcí, na které se nesáhá (např. sirky, chemikálie v domácnosti, neznámé bobule v lese, injekční stříkačky atd.)
Znalost tísňových linek	Automatizace čísel 150, 155, 158 a jednotného čísla 112. Děti by měly vědět, co říct (podmíněno schopnostmi dětí): Kdo volá, co se stalo a kde se to stalo. Nácvik modelových situací formou hry

Ochrana dítěte před nebezpečím a vlivem digitálních technologií	
Riziko	Preventivní opatření
Přístup dětí k nevhodnému digitálnímu obsahu	Používání pouze schválených aplikací a programů, dohled pedagoga při práci s technikou
Nadměrné používání digitálních zařízení	Časové omezení práce s technologiemi, vyvážení digitálních a pohybových aktivit
Neznalost bezpečného chování v digitálním prostředí	Vedení dětí k základním pravidlům (nesdílení osobních údajů, respektování soukromí) přiměřeně věku
Negativní vliv médií - napodobování nevhodného chování z médií (násilí, nevhodný obsah)	Rozhovory s dětmi o obsahu médií, vysvětlování rozdílů mezi realitou a fikcí
Nadměrná stimulace z domova (tablety), nedostatek hlubokého soustředění	Osvěta pro rodiče o vlivu obrazovek médií na děti zdravý rozvoj osobnosti dítěte

Sociální izolace a multikulturní výchova	
Riziko	Preventivní opatření
Předsudky a stereotypy	Podpora respektu, empatie a tolerance prostřednictvím her, příběhů a společných aktivit
Jazyková bariéra	Individuální podpora dítěte, využívání názorných pomůcek, spolupráce s rodiči
Sociální vyloučení dítěte	Podpora začleňování do kolektivu, práce ve skupinách, řízené kooperativní činnosti
Neznalost kulturních rozdílů	Seznamování dětí s různými kulturami, tradicemi a zvyky přiměřenou formou
Konflikty z nepochopení odlišností	Vedení dětí ke vzájemnému respektu a řešení konfliktů pomocí dialogu

Prevence předcházení školní neúspěšnosti	
Riziko	Preventivní opatření
Individuální faktory dítěte - kognitivní a vývojové deficity, snížená úroveň rozumových schopností, poruchy paměti nebo pozornosti	Vhodnými výchovně vzdělávacími metodami rozvíjet osobnost dítěte, pracovat s dítětem individuálně, doplňující metody programy (Edastim, D.B.Elkonin a jiné)
Specifické poruchy - riziko rozvoje poruch učení nebo poruchy chování a emoční labilita	Stimulační programy, fonematické uvědomování, zrkadlová diferenciacie, práce s chybou
Rodinné a sociální prostředí (malý zájem rodičů o rozvoj dítěte nebo odmítání doporučení)	Spolupráce a vzájemné konzultace rodič x MŠ
Systémové faktory – pozdní diagnostika	Včasná depistáž, diagnostika dítěte v MŠ, včasná diagnostika odborníky

6. Realizace prevence

Prevence je realizována **průběžně během celého školního roku**, zejména prostřednictvím:

- každodenního režimu dne
- spontánních i řízených her
- ranního nebo komunitního kruhu
- pohybových a relaxačních aktivit
- dramatizace, pohádek, příběhů
- společně vytvářených pravidel třídy
- spolupráce s rodinou

7. Role pedagogických pracovníků

Pedagog:

- zajišťuje preventivní aktivity na své třídě
- je pozitivním vzorem chování
- vytváří atmosféru důvěry
- podporuje otevřenou komunikaci
- včas reaguje na nevhodné chování
- spolupracuje s rodiči.

8. Spolupráce s rodiči

- rodiče jsou informováni o minimálním preventivním programu na třídních schůzkách
- pravidelná informovanost rodičů ze strany MŠ
- pravidelná informovanost MŠ ze strany rodičů
- konzultace

- zapojení rodičů do aktivit školy
- jednotný přístup k dítěti
- společné řešení situací (hledání společných řešení)

Budování vztahu založeného na důvěře. Pokud rodič důvěřuje škole, dítě tuto jistotu přebírá.

9. Spolupráce s odborníky

Podle potřeby spolupracujeme s:

- Školním psychologem – Mgr. Magdaléna Klimšová
- Školním metodikem prevence – Mgr. Kateřina Dohnálková
- Klinikými psychology, psychiatry, neurology a dalšími odborníky
- SPC
- OSPOD
- Policií ČR v rámci preventivních programů s ohledem na specifika a schopnosti dětí

10. Vyhodnocení preventivního programu

Minimální preventivní program je:

- **průběžně sledován, vyhodnocován 1 x ročně**
- upravován dle potřeb dětí a školy vždy k 1.9. nového školního roku

11. Závěr

Minimální preventivní program mateřské školy je nedílnou součástí výchovně-vzdělávacího procesu po celou dobu docházky do mateřské školy. Přispívá k vytváření **bezpečného, přátelského a respektujícího prostředí**, ve kterém se děti cítí dobře a mohou se zdravě rozvíjet.

Jeho naplňování se účastní pedagogové, děti, rodiče a odborníci. V rámci minimálního preventivního programu je nutné kombinovat poskytování informací z oblasti prevence sociálně patologických jevů s výcvikem v sociálních dovednostech. Ty považujeme u dětí za stěžejní. Preferovat přístupy zaměřené do oblasti zdravého životního stylu a aktivního sociálního učení. MPP respektuje věkové zvláštnosti a sociální připravenost dětí. Všichni pracovníci MŠ chápou význam realizovaného preventivního programu pro zvýšení sociální obratnosti dětí. Při realizaci klademe důraz na vytváření prostoru důvěry a opravdovosti, informovanosti zúčastněných stran.

V Ostravě – Porubě dne.....

.....

Mgr. Bohumil Vaněk – ředitel školy

.....

Mgr. Dana Škorpíková
zástupce ředitele pro MŠ

Minimální preventivní program byl zpracován v součinnosti s platnými dokumenty.

Legislativní dokumenty:

- Zákonem 561/2005 (Školský zákon)
- č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- č.27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění

Kurikulární dokumenty:

- Rámcový vzdělávací program pro PV

Metodické pokyny:

- Manuál pro tvorbu minimálního preventivního programu

